

Kunsten at starte en ny skole

Af Per Vinther / Periskop

Samsø har landets største dækning af skoler - især privatskoler - i forhold til øens indbyggerantal og skolebørn. Onsbjerg Lilleskole er det sidste skud på stammen af skoletilbud, og den er siden starten i 2003 vokset fra 12 til 47 elever. Årsag: engagement, nærvær og tryghed for børn og forældre

At være øboer kan være en isoleret fornemmelse. Specielt, hvis færgeforbindelsen er ustabil og løber ind i det ene problem efter det andet med færgeaflysninger og forsinkelser til følge. Sådan har det været på Samsø i denne vinter, og samtidig har en Kattegatbro fra Jylland til Sjælland over Samsø spøgt i både kommunalvalgkampen og på landsplan med de jyske politikere i front. Det tager en time at sejle til Samsø fra Hou i Jylland, og da jeg ankommer, bliver jeg hentet af én af Onsbjerg Lilleskoles to ledere, Jacob Mohr Nielsen.

Godt fem minutter fra færgelejet ligger Onsbjerg Lilleskole. På køreturen fortæller Jacob i dag mandag om fredagens helt store ulykke og samtaleemne på skolen og blandt forældre og børn:

»Ja, uha, vi havde vandskade på skolen og 15.000 liter vand løb ud og ødelagde alt oppe fra og ned. Det helt store spørgsmål var, om forsikringen dækkede. Det gør den ikke ved frostskafer, og vandskaden og dens følger kunne have lukket skolen,« fortæller han og tilføjer lettet:

»Heldigvis dækker forsikringen, men pyh ha en forskrækkelse.«

Værelserne på 2. sal, hvor vandskaden opstod, lejer skolen ud til feriegæster og andre, og skolen har en fortid som Onsbjerg Pension og Lejrskole. Lige indtil 2002, hvor Ellen Togeskov som lærer på Samsø Friskole var til forældresamtale i huset. Hun tænkte med det samme: "Det her er stedet, vi skal slå til nu"!

Vovet at starte ny skole

Ellen Togeskov og to andre lærere, Susanne Nielsen og Michael Jørgensen, havde i et stykke tid rumlet med tanken om at lave en ny skole på Samsø. I forvejen var der godt nok to skoler: folkeskolen i Samsøs største by, Tranebjerg og så Samsø Friskole i Nordby.

Men lysten til at lave en skole, der er baseret på nærvær, fællesskab og samarbejde var stor, og da huset var til salg, slog hun og de to andre lærere samt to ægtefæller til og købte stedet.

»Ideen opstod, fordi jeg altid har været glad for at være lærer, og vi var så en arbejdsgruppe med nogle lærere, der ville finde ud af, hvad det væsentligste er for

en god skole. Hvis folk svinger sammen får man den bedste skole, og det gjorde vi. Vi ville skabe en skole, der har samarbejde i højsædet,« fortæller Ellen Togeskov.

De vidste godt, at det var vovet at starte en tredje skole på øen. De troede på det, men var også nervøse.

Igennem lang tid arbejdede de hårdt på det, og snakkede med mange gode kolleger for at få råd. Et godt råd, når man skal starte en ny skole er at hente råd og erfaringer fra andre, der har prøvet det og ved noget om det.

»På den måde var vi klædt godt på, og jeg havde en god fornemmelse for, hvad forældrene gerne ville have,« fortæller Ellen Togeskov.

De fik en forældrekræds, en skolekræds og en bestyrelse for skolen, og det var vigtigt at få på plads.

»Heldigvis er der mange engagerede forældre her på Samsø, og da det er et lille samfund spredte rygten sig hurtigt, og vi fandt forældre til at stå bag skolen og bakke den op.«

11 elever første dag

Der blev snakket pædagogik og værdier blandt forældre og lærere i det nye initiativ, og samtidig søgte de hjælp hos Lilleskolerne. Noget, de ikke kunne være foruden.

»Jeg er en person, hvor der ikke er ret langt fra ide til handling, fra problem til løsning, og det at løse problemerne sammen. Sådan er vores skole også. Før vi åbnede fik vi meget stor hjælp fra Lilleskolerne og fra en advokat. Det hjalp os utroligt meget og gjorde det nemmere for os, og det er vigtigt at søge hjælp og råd,« understreger Ellen Togeskov.

Hurtigt rygtedes det, at en ny skole åbnede, de havde også annoncer i aviser, og de afholdt info-møder. Da alt det formelle var på plads efter et halvt år, var skolen klar til at åbne dørene.

Skolen havde første skoledag 4. august 2003. Den startede med 11 børn til første skoleår, men så kom der ét barn til lige før tælle dagen i september, og vupti opfyldte skolen kravet om minimum elevtal på 12 i forhold til Undervisningsministeriet.

At starte en ny skole handler også om de rigtige mennesker på det rigtige tidspunkt. De var til stede på Samsø og omkring Ellen Togeskov.

»Ja, det var heldigt, at vi var de rigtige mennesker, der ville det samme, og Samsø er som ø fantastisk til familier med børn. Der var heller ingen, der modarbejdede os, og jeg troede derfor, der kom mange flere elever fra begyndelsen, men det gjorde der ikke.«

De 11 børn, der startede var initiativtagernes egne børn og så børn fra sydøen. Onsbjerg ligger midt på øen, men den nye skole trak ikke børn nordfra, hvor Samsø Friskole jo også ligger.

Kun til 7. klasse

Skolen blev fra begyndelsen delt op i tre grupper: yngste (0. – 1. klasse), mellem (2. – 4. klasse) og ældste (5. – 7. klasse). Fordi initiativtagerne havde været lærere i

mange år, var det rimeligt nemt for dem at skabe en dagligdag, og efter det første år endte de med 14 elever, 2. år endte de med 24 elever, og tredje år var de flere end 30. I dag har skolen 47 elever, fordelt med 13 i ældste, 17 i mellem og 17 i yngste. Lærerstabten har udviklet sig i takt med elevtallet, og i dag er der fem lærere og en pedel ansat.

Skolen har hele tiden været en skole, der kun går til 7. klasse, fordi det kan være svært at skabe et tilbud i en overbygning med få elever, fordi de enten søger til øens store folkeskole, der har over 300 elever, eller de søger til en af øens to efterskoler.

»Vi skal ikke have mere end til 7. klasse, og vi kan maks. være 10 elever flere,« siger Ellen Togeskov.

Når skolen ikke er større, betyder det, at de fem ansatte lærere arbejder meget. Desuden har skolen i alt kun en halv leder – Ellen Togeskov er pædagogisk leder på kvart tid, mens Jacob Mohr Nielsen er administrativ og økonomisk leder ligeledes på kvart tid. Resten af tiden tilbringes sammen med børnene i undervisningen.

Praktikanterne, der er på Onsbjerg Lilleskole siger også, at lærerne arbejder meget, men det er kun naturligt, siger Ellen Togeskov og forklarer hvorfor:

»Vi er meget omkring børnene hele dagen og tager os af dem med meget nærvær. Vi er en skole, hvor alle er tæt på hinanden, og hvor medarbejderne kan li' hinanden. Det er utroligt vigtigt! Vi fester sammen, vi er meget sammen, og her er rart at være. Folk føler sig velkomne, forældrene har tillid til os, og vi har en god dialog.«

I dag er skolen veletableret og sikker på sin fremtidige eksistens.

Maden samler skolen

En studerende fra RUC lavede for nogle år siden en undersøgelse af skolerne her på Samsø. Den undersøgelse viste, at Onsbjerg Lilleskole bliver valgt ud fra måden, de laver skole på. Og så den gode skolemad, som de selv laver hver dag sammen med eleverne. Maden prioriterer de meget, også selv om det er dyrt.

Alle voksne og børn på skolen spiser sammen hver dag, og her er også plads til meddelelser, kreative indslag og andet til gavn for skolens samvær. Ellen og de ansatte på skolen arbejder meget, og de kan håndtere der svære perioder, som der uvilkårligt vil komme.

Ellen Togeskov er uddannet lærer fra Blågaard Seminarium i 1989, er 52 år, og har en datter på 13 år, der går på Samsø Friskole:

»Vi har som skole et fortrinligt samarbejde med Samsø Friskole.«

En lilleskole er dit barn

Hun var tidligere lærer på Samsø Friskole, og før det var hun efterskolelærer. Hun har også startet en specialskole op, så iværksættergenet er stort hos hende. Hun er god til at inspirere og samle folk, og hun bliver kaldt "Moder Lilleskole" i Onsbjerg.

»Mine evner og styrker er samarbejde, god kommunikation, få det gode ud af børn og voksne, og så er jeg ret skrap til at løse konflikter, være en del af undervisningen og inspirere mine kolleger. Som jeg plejer at sige: "En lilleskole er dit barn, og du

skal give det mulighed for at udvikle sig". Det er det, vi er gode til her,« pointerer Ellen Togske.

Men til sommer er det slut. Efter 18 år på Samsø flytter hun fra øen. Ikke fordi, hun er utilfreds med noget.

»Jeg flytter tilbage til København med min datter, fordi jeg trænger til storbyens udfordringer igen. Jeg har boet her i 18 spændende år!«

Så er der kun tilbage at hun og de to øvrige ejere af bygningerne sælger dem til skolen.

»Skolen lejer bygningerne af os, og det er meningen, at skolen skal overtage bygningerne i 2010/2011. Det er bedst for alle, og jeg glæder mig til, at skolen kan overtage stedet.«

Fra årsskriftet "Lilleskolen 20-10, Fortællinger fra skoler om skoler"